

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Diana

Diana, Antonino

Coloniae Agrippinae, 1656

Voti Relaxatio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40647

tia impleatur sine attentione, ut probabiliter aliqui docent de præcepto Ecclesie, p. 10. l. 13. ref. 35.

28. Vouens mittere calicem aureum ad sacram domum Lauretanam, non iterum tenetur mittere, si semel missum latrones in via interceperint, p. 10. tract. 13. ref. 97.

VOTI RELAXATIO.

VOTA subditorum.

29. † Vota relaxantur per irritationem, dispensationem, & commutationem. Votum irritare est illud annullare: ut non sit amplius votum. Dispensare est relaxare voti obligationem, in totum, vel in partem. Commutare est materiam voti in aliam mutare.

Irritari possunt ab eo, qui habet potestatem dominativam.

30. Irritari possunt vota servi à domino, uxoris à viro, & è contra: filii impuberis à patre, pupilli à tutore, Religiosi à Prælato, & omnis inferioris à superiore, absque necessaria causa. (an etiam minoris à curatore, præsertim si sit mater; vide V. Tutor, num. 2.) Dum tamen durat subiectio. † Nam Prælatus Regularis non potest irritare vota sui Religiosi, postquam ad Episcopatum, vel Cardinalatum assumptus est; quia à potestate ipsius dominativa iam est exemptus, Palaus tom. 3. tract. 15. disp. 2. punct. 3. § 3 n. 3 p. 6 tr. 7. ref. 26. Nihilominus pater irritare potest votum filii impuberis, etiam post pubertatem, dummodo post pubertatem non rati fuerit. Callianus in 2. 2. q. 89. art. 5. p. 6. l. 7. ref. 22. §. Ex his. Sed in hac re sunt multa dubia: idem dicendum est de curatore, Suarez p. 9. tr. 8. ref. 14.

Durante subiectione.

Etiam in dubio, an emissum sint tempore subiectionis.

31. Primum est: An in dubio, num vota emissum sint à subdito tempore subiectionis, vel libertatis, irritari possint à superiore? Negativè responderet Salas in 1. 2. quest. 21 tract. 8. disp. un. sect. 25. n. 261. Et 262. quia votum emissum esse certum est; unde eius obligatio debet præponderare dubiæ superioris potestati. Adde, quod dubitans, an tempore contractus minor fuerit, nõ habet ius rescindendi cõ-

tractum, nisi probet se fuisse minorem. Sed contrarium tenendum cum Sancio disp. 43. n. 9. quia licet votum quodammodo possideat respectu vouentis, at nõ possidet respectu superioris, sed potius hic est in possessione, qui habet potestatem irritandi vota tempore subiectionis, qua priuari non debet, nisi constet de exemptione vouentis ab eius dominio per lapsum ætatis, &c. Itaque potest irritare vota personalia, & realia filii, in dubio an illa emissum sint ante 14. annum, hæc ante 25. Item tutores, viri, & domini, in dubio an vota emissum sint à pupillo, & minore tempore sui iuris, ab uxore tempore matrimonii, & à seruo tempore libertatis, p. 4. l. 3. ref. 37.

32. Sed quid, si dubium sit, an impuber votum confirmaverit post pubertatem? Respondeo, à patre nihilominus irritari posse, siue dubium sit, an confirmaverit, siue constet de hoc, & dubium sit an confirmaverit ante, vel post pubertatem, Sanch. sum. to. 1. l. 4. c. 32. n. 7. Et p. 6. tr. 7. ref. 22. §. Ex his.

Et cum confirmata sint, tempore libertatis.

33. Secundum dubium: An Superiores Prælati irritare possint vota subditorum emissum tempore subiectionis, sed implenda tempore libertatis: Caietan. in 2. 2. quest. 88. a. 8. dub. penul. ad tertium: absolute negat, quia vota huiusmodi referuntur in tempus, quo nulla est eorum potestas. Sanchez cap. 29. numer. 31. distinguit, & loquendo de personis, quæ sunt plene subditi suo superiori quoad voluntatem, quales sunt Religiosi respectu Prælatorum, & filii impuberes respectu Patrum & tutorum, concedit irritare posse; de aliis, qui sunt subditi solum quoad aliqua obsequia, ut uxores, serui, & filii puberes, negat. At Ledesma tom. 2. tr. 10. cap. 7. dub. nit. disp. 10. de omnibus habentibus facultatem dominativam absolute affirmat: quia, cum votum emissum est, voluntas erat subiecta: unde non poterat vouere, & deliberare sine licentia, nec ad executionem futuram tempore libertatis quidem, p. 4. l. 4. ref. 29.

Etiam si implenda sint tempore libertatis.

34. Igitur probabiliter docuit Sanch. ubi sup. c. 34. virum irritare posse votum uxoris

UXORIS

voti uxoris,
de non tran-
sundo ad
secundas nu-
ptias.

uxoris de ingredienda religione post
ejus obitum, vel de non transeundo ad
secundas nuptias. Quod etiam tenet
Præpositus in 3. p. q. 6. dub. 20. n. 54. part.
4. tr. 4. res. 110. Constant. verò p. 3. t. 4. res.
220. §. Et hanc.

Etiam si eni-
sum sit ante
subiectionem.

35. Dubium tertium. An superior ir-
ritare possit vota inferioris ante subje-
ctionem emissã? Respondet Sanchez
apud Præpositum, votum uxoris ante
matrimonium emissum, irritari non posse
à viro, posse tamen ejus executionem
suscipi. Sed Præposito ubi supra id vi-
detur parum conformiter dictum; nam
si vir per matrimonium sit superior ux-
oris, & propter muliebrem levitatem pos-
sit ejus voluntatem dirigere, & guber-
nare, illius vota non solum suspendere,
sed etiam irritare potest, sicut (ait ipse)
potest Prælati vota sui Religiosi irritare
emissã ante professionem. (Sed hoc
negat Portell. V. Dispensare, num. 13. quia
superior non habet potestatem domina-
tivam in novitios, part. 3. tract. 2. resolut.
71. in fine.) Et hæc doctrina procedit et-
iam de votis emissis tempore primi ma-
trimonii quoad secundum maritum,
part. 3. t. 4. resolut. 220. in fine, & part. 4. t. 4.
resolut. 110 §. Nota.

Et superior
irritare po-
test omnia
vota sui sub-
diti.

36. Dubium quartum. An superior
possit irritare omnia vota sui inferioris?
Pontius lib. 10. cap. 17. num. 3. & alii re-
spondent, virum non posse irritare om-
nia vota uxoris, sed illa tantum, quæ, &
quatenus juri suo præjudicant, & sic non
posse irritare vota de præceptis, & rebus
necessariis, ut de servanda castitate con-
jugali, de non mentiendo, de recitanda
aliqua oratione certis diebus, &c. Sed
Villalobos tom. 2. tract. 34. dub. 21. tenet,
virum irritare posse omnia uxoris vota,
sicut irritare possunt Prælati, & pater
vota Religiosi, & filii impuberis. Et sic,
ut ait Sanchez, irritare posse votum non
petendi debitum (p. 3. tract. 4. resolut. 220.)
etiam si emissum sit de licentia viri, nam
hic, dum concedit facultatem vovendi,
non adimit sibi potestatem irritandi.
Advertit tamen Sanchez, quòd si uter-
que conjux continentiam voveat, & juri
debitum petendi renuntiet, hoc votum

Etiam suo
juri non præ-
judicantia.

Etiam de
eius licentia
emissa.

à viro irritari non potest. Quod verum
putat Præpositus in 3. part. quest. 6. dub.
20. si sensus sit, quod non possit licite;
minimè verò, si sit sensus, quod non pos-
sit valide, part. 4. tract. 4. resolut. 110. à §. No-
ta etiam.

37. Dubium quintum: Cum servus
nullum votum reale possit valide emit-
tere; cum quidquid habet servus domini
sit, sive ad personam, sive ad operas, sive
ad res pertineat. Villalobos in summ. tom.
2. tract. 34. diff. 16. n. 2. & alii communi-
ter, p. 7. tract. 7. res. 25. quæritur quæ vota
servorum possint à Dominis irritari. Re-
spondeo ea sola, quæ eorum obsequio, &
servitio obstiterint. Sanchez pluribus re-
latis lib. 4. cap. 36. num. 2. quapropter vo-
ta, quorum executionem servi remise-
runt in tempus solutæ servitutis, irritari
non possunt: ut docet Lessius tom. 1. de
iust. lib. 2. cap. 40. dub. 10. num. 82. quam-
vis contrarium etiam sit probabile, quod
tenet Sylvester verb. Votum 4. quest. 2. §.
quintum. ibid. resolut. 26. De votis verò au-
te servitute emissis, suspendi eorum
executio potest, si præjudicantia fuerint,
& idem est dicendum, de votis obser-
vandi præcepta divina, audiendi Mis-
sam, jejunandi, communicandi. Sanchez
d. c. 36. num. 6. quod à fortiori procedit
in votis ad consilium pertinentium, ut
recitandi aliquas moderatas orationes,
præstandive aliquam moderatam absti-
nentiam. Votum verò castitatis nullatenus
irritari, neque suspendi potest. Et
idem est de votis realibus, si fortè servi
aliqua bona habeant propria, ut docet
Suarez lib. 6. c. 3. n. 5. Secus verò, si ex
bonis dominorum sint: nam eo ipso sunt
eorum dispositioni subjecta p. 7. r. 27.
Domini possunt irritare vota servorum:
parentes filiorum, & viri uxorum, p. 9. tr.
7. res. 15.

Quæ vota
servi Domi-
nus irritari
possit.

38. DISPENSARE, & COMMU-
TARE est Episcopi respectu suorum
subditorum: præter quinque, quæ sunt
reservata Papæ, nimirum castitatis per-
petuæ, Religionis, & tria peregrinatio-
nis, Jerusalem, Romam, & Compstel-
lam. Vide V. Episcopi iurisdictio in vota.
Et auctoritatem Episcopi quoad hoc
habet

Vota commu-
tari, & di-
spensari pos-
sunt ab Epis-
copo.

Excipe quinque reservata Pontifici.

hoc habet simplex Confessarius per Bullam Cruciatæ, ut dictum est V. *Bulla Cruciatæ quoad vota*, & per Jubilæum, ut dictum est etiam V. *Jubilæum quoad vota*. Nota hic, Episcopum dispensare posse votum reservatum conditionale, etiã si post impletam conditionem confirmatũ sit: nam talis confirmatio cadit super votum prius emissum, nec tollit, quin maneat conditionatum. Trullench *in decal. tom. 1. lib. 2. c. 2. dub. 40. num. 5. part. 6. tr. 8. resol. 19.* In gravi autem necessitate, si non pateat ad summum Pontificem aditus, Episcopus etiam in voto absoluto castitatis, aut Religionis dispensare potest. Sanch. *lib. 8. de matr. disput. 9. nu. 22.* & alii communiter. Quod tamen, contra Croufers *in reg. S. Franc. cap. 7. lect. 29.* non possunt Regulares per privilegia: nam illis concessa est jurisdictio in ea vota, quæ ordinariæ Episcoporum potestati subjiciuntur, non quæ ex sola juris interpretatione, & per accidens, ut est de quo loquimur: nam hæc non dicuntur verè Episcopalia. Fagundez *in dec. tom. 1. lib. 2. cap. 45. n. 15 part. 6. tract. 6. resol. 50.*

Prelatus Regularis irritare, Dispensare.

39. Prelatus Regularis non solum potest dispensare, & commutare omnia vota suorum subditorum non reservata, sicut Episcopi suorum, sed etiam irritare, ut dictum est supra à numer. 27. Et potest commutare ac dispensare vota novitiorum: quia quamvis in illos nõ habeat potestatem dominativam, habet tamen Ecclesiasticam. Lessius *lib. 2. cap. 40. dub. 13. num. 80.* contra Azorium *part. 1. l. 11. cap. 19. quest. 21. part. 3. tractat. 2. resol. 71.* Item & Tertiariarum, secundum Stratum. Vide *verb. Tertiaria*. Et secundum Rodriq. *comp. resol. 123. num. 80.* dispensare potest votum professi de transeundo ad Religionem strictiorem; quia hoc non est simpliciter votum Religionis reservatũ, sed tantum qualitaris Religionis, *part. 3. tractat. 2. resol. 41.* Immo secundum Mirandam *tom. 1. quest. 9. artic. 6. concl. 1. & 3.* dispensare potest in quarto voto vitæ quadragesimalis Minorum, Redemptionis Mercenariorum, &c. saltem Generalis quia
Summa Diana,

Et commutare potest omnia vota non reservata suorum subditorum, etiam novitiorum.

Tridentinum *sess. 25. cap. 1.* distinguit inter tria vota essentialia, & alias observantias & præcepta regulæ, & in illis tantum inquit, dispensari non posse; quia si illa, quæ Religionis basis sunt, non observentur exactè, totum necesse est corruat ædificium: quæ ratio non militat in quarto voto, sine quo vita Regularis in multis Religionibus subsistit. Sed contrarium tenendum est cum Suarez *de Relig. tom. 4. lib. 2. cap. 12. à num. 28. & Bordonio resol. 14. num. 24.* quia tale votum & ejus materia, ex quo per constitutiones à Papa approbatas statui religioso adnexa sunt, sunt extra jurisdictionem & dominium Prælati, *part. 6. tract. 8. resol. 34.*

40. Quando dispensandum est in voto reservato, & adiri potest Papa, ad ipsius recurrentum est. An verò dispensatio ipsius sit interpretanda pro uno tantum actu contra votum, an verò omnino votum tollere vide *verb. dispensatio, cum? num. 31.*

41. Simplex Confessarius, secundum Suarez *de Relig. tom. 2. lib. 6. c. 19. n. 6.* non potest commutare votum in bonum æquale; quia commutatio voti pertinet ad forum externum, in quo ipse non est superior. Sed Lessius *dub. 16. n. 105.* docet, posse, *p. 1. tr. 11. res. 36* Et ego existimo cū Sancio *disp. 14. n. 3.* quod possit sibi commutare ipse pœnitens, cõtra Tannerum *in 2. 2. disp. 5. q. 4. dub. 5. n. 81.* & alios. Sed debet materia subrogata esse evidenter æqualis. Nam in dubio, an sit minor, votum possidet, *p. 1. tr. 11. resol. 48. p. 2. tr. 16. resol. 7. & p. 3. tract. 5. resol. 25. §. Primò.* Et stando in contraria sententia, si pœnitens sibi votum commutet in æquale, vel minus, commutatio non est irrita, sed satis est, quod vouens suppleat quod commutatio defuit, ad hoc ut sit in evidenter melius, *tract. 6. resol. 7. §. Notandum.*

42. Qui commutat suum votum in melius, vel æquale propria auctoritate, non eget justa causa. Villalobos *tom. 2. tractat. 35. diff. 31. num. 8.* contra Layman *lib. 4. tract. 4. cap. 8. num. 22. par. 3. tract. 5. resol. 25. §. Tertio.* Potest autem vouens, vel jurans aliquid dare pauperi, vel Ec-

An dispensatio Papalis censenda sit data pro una vice tantum?

Votum commutare in bonum æquale potest quilibet Confessarius.

Immo etiam ipse vouens.

Sine justa causa.

Zzzz clefiz.

electa, etiam determinate, ante acceptationem votum illud, aut iuramentum propria auctoritate in melius commutare; quia probabilius est, jus a paupere, vel Ecclesia non acquiri, donec votum acceptetur. Et Deus, cuius intuitu vota & iuramenta pia emittuntur, gratus habet, quod melius est. *Uvigers tr. 8. cap. 4. dub. 20. num. 123. contra Azor. ro. 1. lib. 11. cap. 19. qu. 12.* At post acceptationem non potest, quia per eam votum transit in contractum; & acceptans acquirit ius, quo invitatus privati non potest. Sanchez in *sum. tom. 2. lib. 4. cap. 41. numero 13.* Pargundez vero in *Decal. tom. 1. libr. 2. cap. 49. n. 11.* etiam post acceptationem id fieri permittit: quia vota pia, ut dictum est, ultimatè diriguntur in Deum, tamquam in finem cuius, & ideo ipse habenda est ratio, quia maius bonum semper gratus habet, *par. 6. t. 6. r. 61.* Quando vota commutat Confessarius per Bullam, aut Jubilæum, sufficit præstare eleemosynam pro bello, & opera in Jubilæo præscripta. *Suarez num. 5. par. 2. tractat. 16. ref. 8. §. Nota verò.* Quando verò commutat auctoritate ordinaria, requiritur iusta causa; sine qua ait Sanchez *cap. 51. num. 15. contra la Torre in 2. 2. tom. 1. qu. 88. art. 12. disp. 5. num. 7.* votum pœnitenti commutans, peccatet solum venialiter, quia abuteretur potestate in re levissima. Iusta verò causa secundum Lessiū *dub. 11. num. 96.* erit, si res subrogata hilarius acceptetur, implenda, & secundum Sanchez *cap. 50. nu. 23.* si pœnitens petit, *par. 2. tract. 16. ref. 8.* Adverte etiam, quod si Confessarius inveniatur, alium commutasse votum in minus æquale, si ille est doctus, potest acquiescere, existimans, considerasse aliquam circumstantiam melius, quam ipse: si verò est ignarus, & ipse sperat facere fructum, moneatur pœnitentem; sin verò, relinquat illum in bona fide, *par. 3. tr. 5. ref. 25. §. Septimò.*

Delegatus ad dispensandū vota, potest etiam illa commutare. Et qui potest 43. Quicumque potest dispensare vota ex potestate delegata, potest etiam illa commutare, quia qui potest plus, potest minus. Ita Layman *l. 4. tr. 4. c. 8. num. 20.* quamvis Sanchez probabiliter contrarium doceat *tom. 2. lib. 8. disp. 2. num. 154.*

At in simplici Confessario requiritur iusta causa.

Qua esse potest hilarior acceptatio, vel etiam pœnitentia.

Et qui habet potestatem commutandi, & dispensandi vota, potest etiam iuramenta pia, quia arctius est vinculum voti, quam iuramenti: & privilegia in favorem animarum ampliari debent. Tanneus *num. 36 & 37. contra Navarrum cap. 27. num. 275. ibid. §. Secundò.*

44. Potest primò. An commutatio, & dispensatio votorum facienda sit necessario in Confessione Sacramentali? Respondeo per Bullam, & Jubilæum commutationem fieri posse extra Confessionem sacramentalem. Nec obstat hic Panormi decretum synodale, *par. 2. cap. 4. numero 12.* Nam dici potest, illud non continere præceptum; quia utitur verbis imperativis, ex doctrina Cajetani in *2. 2. quæst. 166. art. 9. ad 2.* Vel melius, quia materia non est gravis. Nam Pontifex in *Clement. Exivi; de verb. sign. 3. Item quia, præceptum colligendum esse, inquit ex illis verbis. Nos itaque ex materia gravitate. Quæ doctrina à fortiori procedit quoad Regulares, qui non tenentur statutis Episcoporum, p. 5. tr. 12. ref. 36.* Et si ipsi dispensant vota virtute privilegiorum, possunt etiam id facere extra confessionem. Nam, quamvis in concessione Pauli III. ponatur clausula *Confessionibus diligenter auditis:* ea tamen non refertur ad commutationem votorum, sed ad absolutionem peccatorum; quando enim non currit eadem ratio, clausula, quæ apponitur initio alicujus dispositionis, non refertur ad totum contextum. Villalobos *diff. 29. num. 7. contra Peregrinum Schol. ad privileg. Theat. titul. commutatio, §. 3. par. 3. tract. 2. resol. 9. & tract. 5. resol. 25. §. Quartò, & par. 4. tr. 4. resol. 8.*

45. Item docuerat probabiliter Sanchez *de matrim. lib. 8. disp. 34. n. 29.* contra Reginaldum *2. 2. lib. 31. c. 28. n. 216.* de commutatione, seu dispensatione facienda virtute literarum Apostolicarum: quia Pontifex in illis non dicebat, dispositionem expediendam esse in foro pœnitentiæ, sed in foro conscientie, quod solum requirit secretum, & forum anime, non autem confessionem, sicut absolutio cœsurarum. Verum hæc opinio hodie sustinetur.

Dispensatio, & commutatio voti auctoritate propria, per Jubilæum, aut Bullam.

Vel per privilegia Regularium.

Fieri potest extra confessionem.

Minimè verò si fiat virtute literarum Apostolicarum.

Quamvis ad hanc sufficiat confessio in valida.

Dummodo confessarius sit proprius poenitentis.

Et sit Doctor Theologia, vel iuris Canonici in aliqua Academia.

Et pramittat cognitionem causae.

neri non potest: quia in dictis litteris apponitur clausula, *Audita confessione, non aliter, nec alio modo.* Filliucius, p. 2. c. 10. n. 355. p. 4. t. 4. ref. 71. adverte, quod in hoc sufficit confessio in valida ex defectu propositi, vel integritatis, quoad aliam, dummodo sit integra circa ea, de quibus peritur dispensatio. Suarez to. 4. disp. 31. sect. 4. n. 9. *Ibidem*, §. Cum igitur. At confessarius debet esse proprius illius poenitentis, id est, qui sit approbatus, pro illo, unde non sufficit approbatus, limitate, v. g. pro mulieribus, pro alio oppido, &c. ut docuit Sanchez de matr. tom. 1. lib. 8. disp. 34. n. 16. Nam, cum debeat praemitti confessio, ille solus potest talis poenitentis vota dispensare, qui potest eius confessionem audire, Pontius lib. 8. c. 21. §. 1. n. 13. *Ibid.* §. Sed deveniendo.

46. Adverte etiam ad ornatum dictatum, quod delegatus debet esse Doctor Juris Canonici, vel sacrae Theologiae in aliqua Academia, & non sufficit esse Doctorem Juris civilis, licentiatum, aut Professore in dictarum facultatum in aliqua Academia, nec Magistrum in Theologia, secundum institutum Regularium (nisi quod Regulares, quibus superiores permiserint, habeant privilegium expediendi has litteras, etiamsi non sint Doctores vel magistri. *Ibid.* §. Notandum) Deinde, dispensans debet praemittere cognitionem causae, alias dispensatio est nulla. In hac autem cognitione potest credere dicto poenitentis, etiam non jurato; sed si vult, potest petere juramentum. Quod si causa sit notoria, nullum est opus examinis: sicut, si aliunde cognoscatur causam esse falsam, non debet credere poenitenti. Monita vero ut lator dicat veritatem, manifestando ei quantum interfit, ne dispensatio frustreretur, non sunt adeo necessaria, ita ut dispensans sine illis peccet & dispensatio sit nulla. *Ibid.* §. Sed quia. Si autem iudicat, litteras esse subreptitias, vel dispensationem invalidam, potest postea mutare sententiam; vel poenitens ad alium ire, qui sibi videatur validam iudicaturus; quia non tenetur acquiescere dicto unius Confessarii. Secus vero, si delegatus in foro externo iudicet dispen-

sationem esse subrepticam: quia reus in foro externo tenetur stare sententiae iudicis. Pontius *ibid.* num. 14. *Ibidem* §. Notandum. Circa tertiam clausulam adverte, quod opera, quae praescribuntur in litteris, apponuntur pro forma, unde non est in potestate dispensantis illa omittere; potest tamen moderari, si sibi videbitur, dummodo sint super erogatoria, unde Confessio praescribi potest bimestris, sed non ita, ut ei satisfiat per aliam debitam ex voto, vel poenitentia. Quarta clausula, quod litterae dilanientur, solum requirit, ne illae litterae in foro externo suffragentur. Quod attinet ad illam clausulam, ut nihil occasione talis dispensationis accipiat, vide V. dispensatio, n. 15. Et 16. part. 4. ref. 71. §. Sed quia.

47. Petes secundò: An is, cui votum commutatum fuit, possit redire ad prius votum, etiamsi commutatio facta fuerit in melius? Negat Filliucius cap. 10. numer. 288. quia commutatio in melius habet vim voti, & votum propria auctoritate non potest commutari in minus. Sed ego affirmo cum Sanchez de matr. to. 2. li. 8. disp. 9. n. 21. quia commutatio fit in favorem vovens, & sic potest illi renunciare; intelligitur enim facta sub conditione, si vovens nolit votum implere. Hinc infert Lessius lib. 2. cap. 40. dub. 11. num. 47. quod si pluries facta sit commutatio, potest vovens eligere quam maluerit. (Et postquam elegerit unam, & renunciavit alii, potest iterum ad prius votum, vel aliam commutationem redire, ut probabiliter docuit Villalobos, to. 1. tr. 27. claus. 9. n. 34. contra Trullench in Bull. lib. 1. §. 7. cap. 3. dub. 14. nu. 10. part. 3. in Add. secund. ref. 18.) Limita tamen nisi vovens acceptasset, aut contulso elegerit commutationem in melius honum ad maiorem Dei cultum, tunc commutatio facta esset in Dei favorem. Si autem dubium esset, an commutatio in melius facta esset in Dei favorem, aut commutatio facta esset in aequale, adhuc redire posset ad prius votum. Ad argumentum Filliucii responderetur, mutationem non habere vim voti independentem à priori, sed cum dependentia, & sub

Et alia praescribit, quae in litteris praescribuntur.

Is, cui votum commutatum est, etiam in melius, potest sponte ad prius votum redire.

Etiam si pluries facta fuerit commutatio. Et facta fuerit electio unius materiae. Non tamen in Dei favorem.

Zzzz 2 condi

conditione, nisi vovens ad prius votum, vel aliam commutationem redire velit, *part. 2. tract. 16. ref. 6. & part. 3. tr. 5. ref. 25. §. Sexto.*

*An in dispen-
sando vota
requiratur
causa vera?*

48. Petes tertio: An dispensatio in voto ab eo, qui existimat adesse causam, cum revera non adsit, sit valida? Affirmativè respondeo cum Lessio *dub. 17. numero 119. contra Paulum tom. 3. tract. 15. disput. 2. punct. 9. numero 4.* quia sic exigit recta Ecclesiae administratio. Vide etiam *V. Dispensatio, part. 6. tract. 7. ref. 23.* Et haec sufficiens causa dispensandi, si votum non ex plena deliberatione, sed ex levitate, aut vehementi passione emissum sit: sicut etiam si fuerit metu extortum; etiam si non sit exequendo difficile: nam obstaculum executionis requiritur pro dispensandis votis plenè voluntariis, & ita docet Sanchez *de matrim. tom. 2. lib. 8. disp. 20 n. 12.* contra Valentiam *tom. 3. disp. 7. q. 6. punct. 7 part. 6. tract. 7. resol. 24.*

*Qui vovit
non ludere
potest dispen-
sari ab ha-
bente potesta-
tem dispen-
sandi.*

49. Petes quarto: An qui habet potestatem dispensandi in votis, possit dispensare cum habente votum non ludendi? Lopez *part. 2. cap. 35. quest. 7.* observat Pium V. consultum noluisse super tali casu dispensare, quia nulla videtur causa dispensandi: Sed ego affirmativè sententia adherere, quia cum possit in aliis votis dispensare, poterit etiam in hoc. Requiritur quidem justa causa; qualis videtur subtractio occasionis peccandi mortaliter in eo, qui assuetus est mortaliter peccare ludendo contra votum. Magna tamen hac in re opus est prudentia, ut colligi potest ex facto Pii V. & ita hanc sententiam docet Bonacina *de restit. disp. 2. q. 3. punct. 2. nu. 20.* Nota, quod huiusmodi votum, vel iuramentum non potest dispensari hac sola ratione, quia vovens, vel jurans magnum desiderium, & tentationem patitur ludendi; quia ista non est causa justa ut dispensentur, & sine justa causa iuramentum justum, vel votum de re gravi dispensari non potest; & ita docet Faustus *in specul. Confes. disp. 31. quest. 16. num. 2.* Qui tamen addit, quod tale votum, vel iuramentum potest in rem meliorem, vel æquè bo-

*Et commu-
tari eius vo-
tur.*

nam, ac Deo gratam per Episcopum, si-ve per alium habentem ex privilegio auctoritatem commutandi, commutari, licet malicia illiciti ludi per hoc non tollatur, *p. 8. t. 9. ref. 55.*

50. Petes quinto: An qui vovit non ludere sub pœna, ut non possit dispensari nisi à Summo Pontif. possit adhuc ab Episcopo absolvi? Resp. affirmativè cum Trullench *in Decal. tom. 1. lib. 2. cap. 11. dub. 5. num. 2.* quia huiusmodi votum non est reservandis Pontifici, & sic non aufertur Jurisdictionem Episcopis, & sic videtur esse de re impossibili, *part. 7. t. 9. ref. 59.*

51. Conjuges ex communi consensu votum Religionis emittentes post contractum matrimonium secundum Te-xedam *tom. 2. l. 4. tract. 1. contr. 12. nu. 109.* non peccant mortaliter prima vice consummando: nam possunt matrimonio consummato votum implere transeundo ad Religionem, sicut antea: sed mihi placet sententia Coninch *de Sacram. disp. 34. dub. 7. num. 87.* cum distinctione loquentis: si unusquisque voveat Religionem dependentem ab ingressu alterius, non peccant matrimonium consummando, quia nemo obligatus fuit ingredi Religionem, nisi alio ingrediente. Si uterque nolit ingredi, uterque liber est ab obligatione, defectu conditionis. At si unusquisque voveat Religionem; non quidem dependentem ab alterius ingressu, sed dependentem ab ejus voto, eo quod promiserit ingredi Religionem; si alius similem præstiterit promissionem, promissione ab utroque facta quilibet tenetur Religionem ingredi, licet alius non ingrediatur: quia apposita fuit conditio: & in hoc casu uterque peccat mortaliter matrimonium consummando: Nam exponitur evidenti periculo votum non exequendi: vel quia alter nolens Religionem ingredi cogit alium ad cohabitationem: vel quia ex copula habita redduntur impotentes ad ingressum, si forte filius concipiatur. At si consummato matrimonio, Religionem ingredi ex mutuo consensu voveant, nemo tenetur ingredi Religionem, alio non ingredien-

te, nisi uxor senex sit, & de incontinentiæ periculo non suspecta: quo casu solum peccat ille, per quem stat non impletio voti, alius impotentia excusatur. At si nolens ingredi moriatur, vel occasionem divortii dederit, alter obligatur ingredi, si Religioni aptus sit. Quamdiu non ingrediuntur, copulæ vacare possunt, nisi periculum sit concipiendi, quo impediatur Religionis ingressus ita Coninch. Insuper qui castitatem vouit, diuortio legitime facto, potest secundum Sanchez conjugii adulteræ reconciliari, & illi debitum reddere: eo quod votum fuerit non de non reddendo, sed de non petendo. Sed hæc sententia mihi non placet. Vide Coninch, *disp. 34. dub. 9. n. 50. p. 9 tract. 7. res. 2.*

Vota omnia in solemnitate professione Religiosi commutantur in vota essentialia.

42. Nota hic in fine hujus materiæ, omnia vota commutari, & extingui per votum solemnæ Religionis, ut dictum est V. Professio n. 17.

V S V R A.

Usura quid?

1. **U**Sura est lucrum rei pecunia æstimabilis, principaliter proueniens ex mutuo. Triplex est: mentalis, exterior explicita, & exterior palliata. Prima contingit, cum quis dat mutuum animo recipiendi lucrum, sed hunc animum non manifestat exterius. Secunda, cum manifestat per pactum expressum. Tertia, cum manifestat per pactum implicitum seu palliatum. Igitur ad usuram semper requiritur mutuum, quod tamen aliquando palliatur sub nomine venditionis, emptionis, solutionis, &c. Quando ergo contractus sit usurarius, Vide V. Contractus, V. Debitor, V. Emere, V. Vendere, V. Cambium.

Et quale peccatum sit? A peccato mortali usu re excusat paruitas materis.

2. Est peccatum mortale; & secundum Leonem p. 1. res. 7. n. 37. non admittit paruitatem materiæ; nam quidquid fori accedit usura est; dictio enim quidquid, etiã minutissima comprehendit. Sed tu cogita, nam alii DD. hanc questionem non tangunt. Et mihi non videretur usura in quavis materiâ idem habere iudicium,

ut hæresis, magia, &c. Et si in simonia datur paruitas materiæ, cur non etiam in usura? p. 5. tr. 5. res. 39

3. Videtur etiam excusare bona fides, *Et bonam fidem.* qua quis mutuum daret, existimans posse aliquod lucrum accipere, cum, alioqui non dedisset, sed contractum lucratorium legitimum celebrasset. Vide V. Mutuum.

4. Petere mutuum expressè sub usuris animo inducendi usurarium ad peccandum, est peccatum scandalum. At sine hoc animo mutuum petens ab usurario parato, non peccat: idque probabiliter, etiam si expressè petat sub usuris. Vide V. Scandalum, n. 8. & 18.

5. Usuras solvere non est peccatum. Vide V. Peccato cooperari, n. 16.

6. Usura, secundum Sã, est crimen mali fori, & pertinet ad utrumque iudicem Ecclesiasticum, & laicum: siue quæstio sit de facto, ut an contractus celebratus sit, vel ne; siue de jure, ut an contractus celebratus sit usurarius, vel ne. Sed meritò docuit Bonacina de contr. q. 3. punct. ult. num. 2. quod, quando quæstio est de jure, ad solum Ecclesiasticum pertinet cognoscere, & punire, *part. 1. tract. 2. res. 78.*

7. Principes sæculares ex iusta causa possunt dare Judæis positivam licentiã, exercendi usuras absque Papæ auctoritate, ita cum Navarr. & aliis Vvadingus, *tract. de contr. disp. 6. dub. 13. num. 1.* nam permittere usuras non est intrinsecè malum: alias nec Papa in suo statu posset eas permittere, nec aliis dare facultatem permittendi: ergo solum obstat prohibitio Ecclesiæ, vel quod sit contra Canones, qui secundum Campensem non obligant Principes supremos, cum magno Reipublicæ incommodo, ut si Reges plurimum indigerent mutuis, possent permittere usuras, sicut & meretrices ad conservandam castitatem matronarum, & Virginitatis; sed opposita sententia est communior. Vide Card. de Lugo de Iust. tom. 2. disp. 25. sect. 11. n. 214.

8. Crimen usurarium secundum Covarruviã, lib. 3. Var. cap. 3. merè seculare est, sicut homicidium, furtum, &c. & ita videtur